

# Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin – Udviklingen i 4. kvartal 2012

Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin fokuserer på de lægemidler eller lægemiddelgrupper, hvor der har været de største ændringer i omsætningen i forhold til samme kvartal året før.

Det samlede salg af alle apoteksforbeholdte lægemidler i primærsektoren er faldet med **152 mio. kr.** (-6 %) fra 4. kvartal 2011 til 4. kvartal 2012. Det samlede mængdeforbrug af lægemidler, der opgøres i DDD (Definerede Døgn Doser), er i samme periode steget med **8 mio. DDD** (1 %).

## Lægemidler med størst stigning i omsætning

- Papillomavirus (human type 6, 11, 16, 18)
- Midler til sænkning af blodsukker
- Dabigatranetexilat (Midler mod blodpropper)
- Venlafaxin (Antidepressiva)
- Metoprolol (Beta blokker)
- Centralt virkende sympatomimetika (ADHD)
- Insuliner og analoger
- Pregabalin (Antiepileptika)
- Ticagrelor (Midler mod blodpropper)
- Levonorgestrel og østrogen (P-piller)

## Lægemidler med størst fald i omsætning

- Atorvastatin (statiner)
- Quetiapin (antipsykotika)
- Selektive serotonin gen-optagelses hæmmere (SSRI)
- Oxycodon (Stærke smertestillere)
- Donepezil (Demens)

Læs mere om:

- [I Danmark får sommerbørn også ADHD](#)
- [Fald i omsætning af antipsykotiske lægemidler som følge af patentudløb](#)
- [Lægemiddelgrupper med væsentlig stigning i omsætningen](#)
- [Lægemiddelgrupper med væsentligt fald i omsætningen](#)

## **I Danmark får sommerbørn også ADHD.**

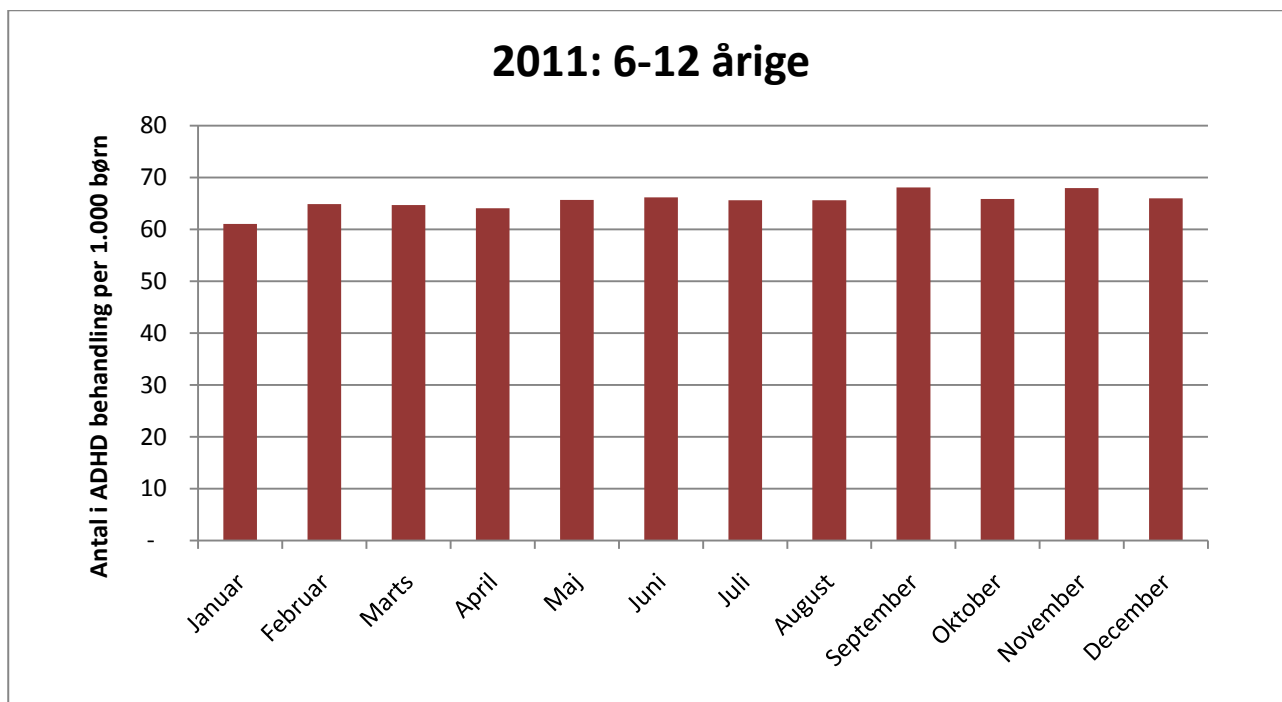
Flere videnskabelige studier fra udlandet, USA, Canada og Island, har vist at det især er børn født i årets sidste måneder der får stillet diagnosen ADHD<sup>1</sup>. Det forklares med at disse børn pga. faste regler for hvornår man starter i skole ofte er de yngste i deres skoleklasse og derfor opfører sig mere umodent end deres kammerater. Denne umodenhed fejlfortolkes herefter som ADHD.

Det ser dog ikke ud som om denne tendens kan genfindes i danske data. Figur 1 viser antallet af børn mellem 6 og 12 år, der fik ADHD medicin i 2011, per 1.000 børn i aldersgruppen. Børnene er delt op efter hvilken måned de har fødselsdag. Som det fremgår af figuren er der stort set lige mange børn i medicinsk ADHD behandling i alle fødselsmåneder. Tendensen, eller manglen på samme, ser ligesådan ud for de 13 til 17 årige.

I 2011 hørte 9 % af de børn der startede i skole egentlig til året før. Da det især er børn født i årets sidste måneder, der venter et år med at komme i skole er danske børn født i årets sidste måneder derfor ikke per automatik de yngste i klassen.

Hvis man skal kunne udlede noget mere præcist om hvorfor det forholder sig anderledes i Danmark end i de lande vi normalt sammenligner os med er det nødvendigt med mere detaljerede undersøgelser. Forskere ved Syddansk Universitet offentliggør i løbet af foråret 2013 en mere detaljeret gennemgang af sammenhængen mellem fødselsdato og behandling med ADHD medicin.

**Figur 1:** Antal af 6 til 12 årige i behandling med ADHD medicin i 2011 per 1.000 børn i aldersgruppen, fordelt på fødselsmåned.



1 Morrow, RL, CMAJ 2012. DOI:10.1503 /cmaj .111619 " Influence of relative age on diagnosis and treatment of attention-deficit/hyperactivity disorder in children"

*Bine Kjøller Bjerregaard*

### Fald i omsætning af antipsykotiske lægemidler som følge af patentudløb

Omsætningen af antipsykotiske lægemidler (N05A) er faldet med 42,0 mio. kr. (24 %) fra 4. kvartal 2011 til 4. kvartal 2012. I samme periode er mængdeforbruget og antallet af personer, der har indløst recept på et antipsykotisk lægemiddel, steget med 2 %. I 4. kvartal 2012 var der knap 88.000 personer, der indløste recept på et antipsykotisk lægemiddel.

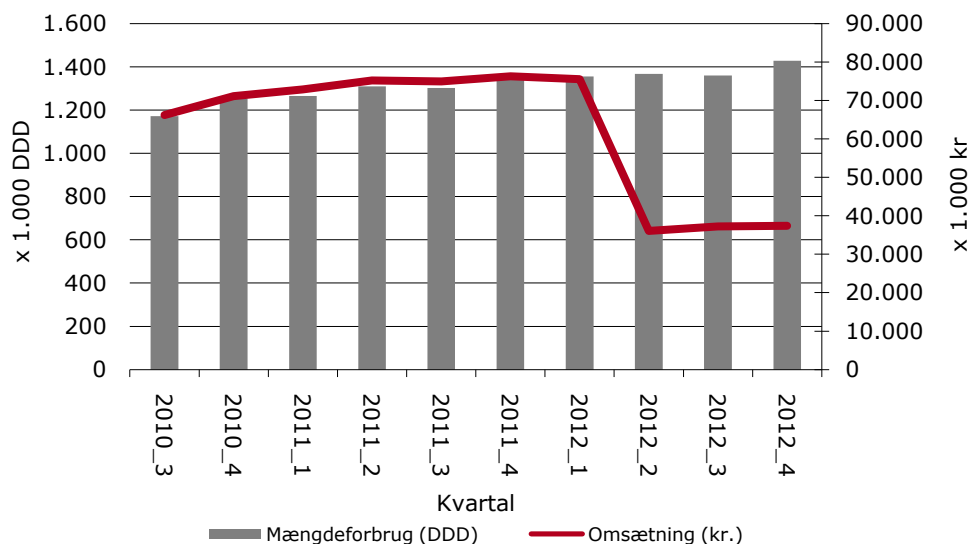
Faldet i omsætningen af antipsykotiske lægemidler er primært drevet af patentudløb på Seroquel® i marts 2012. Seroquel® er et antipsykotisk lægemiddel, der indeholder det aktive stof quetiapin. Efter patentudløbet blev der introduceret en række billigere quetiapin generika, som fik gennemsnitsprisen på quetiapin til at falde fra 56 kr./DDD til 26 kr./DDD. De billigste generika koster under 5 kr./DDD.

Fra 4. kvartal 2011 til 4. kvartal 2012 er omsætningen af quetiapin faldet med 38,9 mio. kr. (51 %), jf. Figur 1. I samme periode er mængdeforbruget af quetiapin steget med 0,1 mio. kr. (6 %), jf. Figur 1, og antallet af personer, der har indløst recept på quetiapin, er ligeledes steget med godt 4.000 personer (17 %).

For olanzapin (N05AH03) ses der et fald i omsætningen på 1,3 mio. kr. (20 %) fra 4. kvartal 2011 til 4. kvartal 2012 som følge af patentudløbet på Zyprexa® i september 2011. Læs mere om udviklingen i omsætningen af olanzapin i [Trends i apoteksforbeholdt medicin 4. kvartal 2011](#).

Læs mere om udviklingen i brugen af antipsykotika i rapporten "[Brug af antipsykotika 2002-2011](#)".

**Figur 2.** Udvikling i omsætning (kr.) og mængdeforbrug (DDD) af quetiapin.



Pia Christiansen

## Lægemiddelgrupper med væsentlig stigning i omsætningen

**Human papillomavirus vaccinen** beskytter mod HPV virus, der kan give kønsvorter, livmoderhalskræft, samt visse andre former for kræft. Vaccinen er en del af børnevaccinationsprogrammet.

I forbindelse med forhandlingerne om finansloven for 2012 blev det besluttet, at alle piger fra årgangene 1985-1992 kan blive gratis vaccineret med HPV vaccinen i løbet af 2012 og 2013. Opfølgingsprogrammet startede den 27. august 2012 og er sandsynligvis årsagen til det kraftigt forøgede salg i 4. kvartal 2012. Læs mere i [Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin for 3. kvartal 2012](#).

Tal for omsætning og mængdesalg indeholder både salg til private og salg til læger til brug i praksis.

Omsætningsstigningen i gruppen af **blodsukkersænkende ikke-insuliner** (A10B) skyldes hovedsageligt en stigning i omsætningen af Victoza®. Victoza® kom på markedet i juli 2009. Victoza® omsatte for 52,2 mio. kr. i 4. kvartal 2012, en stigning på 11,4 mio. kr. siden 4. kvartal 2011. Læs mere om Victoza® i [Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin for 1. kvartal 2011](#).

Udgifter til **lægemidler, der modvirker dannelsen af blodpropper**, stiger fortsat. Omsætning steg med 24,8 fra tredje kvartal 2011 til 2012 (Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin for 3. kvartal 2012), en næsten tilsvarende stigning ses i fjerde kvartal, hvor salget for **Pradaxa**® er steget med i alt 14,0 mio. kr. eller 170 % og **Brilique**® er steget med 5,5 mio. kr. (179 %) sammenlignet med fjerde kvartal 2011.

Omsætningen i kroner af det antidepressive middel **venlafaxin** er mere end dobbelt så høj i 4. kvartal 2012 i forhold til samme kvartal året før. Den voldsomme stigning er meget større end stigningen i mængdeforbruget og skyldes prisstigninger på venlafaxin produkter efter tilskudsændringer for medicin mod depression og angst i foråret 2012. Omsætningsstigningen var også med i forrige kvartalsrapport, og den gennemsnitlige pris pr DDD på de købte pakninger var en anelse lavere i 4. kvartal end i 3. kvartal 2012, men stadig væsentligt højere end før tilskudsændringerne. Læs mere om prisstigningerne på [IRFs hjemmeside](#).

**Metoprolol** er en beta-blokker, der bruges mod forhøjet blodtryk og andre hjerte-karsygdomme. Den store omsætningsstigning af metoprolol skyldes at prisen på 100 mg depottabletterne er steget relativt meget.

Fra 4. kvartal 2011 til 4. kvartal 2012 er omsætningen af **insuliner og insulinanaloger** steget med knap 6 mio. kr. Det skyldes hovedsageligt salget af de langtidsvirkende insulinanaloger Lantus Solo Star® (glargin) og Levemir® (detemir). Stigningerne skyldes et øget mængdesalg og prisstigninger. Læs mere i [Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin fra 1. kvartal 2012](#).

**Pregabalin (Lyrica®)** er tilbage på listen blandt lægemidler med en væsentlig stigning i omsætning. Omsætningsstigningen på 5,6 mio. kr. skyldes en stigning i antallet af personer i behandling, således ses en stigning både hvad omsætningen på 16 % såvel som i mio. DDD 15 % i forhold til fjerde kvartal 2011.

**P-piller**, der indeholder både østrogen og gestagen, også kaldet kombinations p-piller, anvendes årligt af 400.000 kvinder i Danmark. P-pillerne opdeles på 1. til 4. generation afhængig af hvilket gestagen de

indeholder, og hvornår de kom på markedet. Typen af gestagen har bl.a. betydning for risikoen for venøse blodpropper.

Stigningen i salget af 2. generations p-piller vi viste i rapporter for 1.-3. kvartal 2012, fortsætter i 4. kvartal 2012. Stigningen skyldes fortrinsvis kombinations p-piller med levonorgestrel og østrogen (G03AA07), hvor salget er steget med over 200 %. Samtidigt med stigningen i salget af 2. generations p-piller, har der været et næsten tilsvarende fald i salget af 3. + 4. generations p-piller. Læs også analysen "[Ændringer i brugen af p-piller fra 3. og 4. generation til 2. generation](#)". Ændringerne i salget af p-piller skyldes ændrede anbefalinger. Læs mere i [Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin for 2. kvartal 2012](#).

Tabel 1 viser, hvordan omsætningen og mængdeforbruget har udviklet sig for de lægemiddelgrupper, der har haft den største stigning i omsætningen fra 4. kvartal 2011 til 4. kvartal 2012.

Når der står "NY" efter lægemiddelstoffet eller lægemiddelgruppen, betyder det, at lægemidlet ikke har været med i sidste kvartalsrapport.

**Tabel 1. Lægemiddelgrupper med væsentlig stigning i omsætning eller mærkbare ændringer i mængdeforbruget fra 4. kvartal 2011 til 4. kvartal 2012**

Lægemiddelstof eller lægemiddelgruppe	ATC-gruppe <sup>1)</sup>	Kommentar og vigtigste undergrupper i forhold til omsætningsstigningen.	Antal personer der indløste recept i 4. kvartal 2012	Omsætning i 4. kvartal 2011 i mio. kr.	Omsætning i 4. kvartal 2012 i mio. kr.	Stigning i omsætning i mio. kr. (pct.)	Forskel i mængdeforbrug i mio. DDD <sup>2)</sup> (pct.)
Papillomavirus (human type 6, 11, 16, 18)	J07BM01	Gardasil®	<sup>3)</sup> N.A.	15,61	36,97	21,4 (137 %)	0,1 (283 %)
Midler til sænkning af blodsukker, ekskl. Insuliner	A10B	Victoza®	157.470	82,95	98,25	15,3 (18.0 %)	0,6 (4.0 %)
Dabigatranetexilat	B01AE07	Pradaxa®	11.068	8,22	22,23	14,0 (170 %)	0,7 (169 %)
Venlafaxin	N06AX16		41.200	6,91	18,63	11,7 (170 %)	0,4 (7.0 %)
Metoprolol	C07AB02		195.711	26,56	32,43	5,9 (22.0 %)	0,5 (5.0 %)
<a href="#">Centralt virkende sympatomimetika (ADHD)</a>	N06BA		29.802	85,44	91,26	5,8 (7.0 %)	0,3 (7.0 %)
Insuliner og analoger	A10A	Hurtige og langtidsvirkende analoger	61.405	111,50	117,09	5,6 (5.0 %)	0,3 (4.0 %)
Pregabalin	N03AX16	Lyrica®	20.074	35,36	40,91	5,6 (16.0 %)	0,2 (15.0 %)
Ticagrelor	B01AC24	Brillique®	4.376	3,08	8,61	5,5 (179 %)	0,2 (179 %)
Levonorgestrel og østrogen	G03AA07	2. generations p-piller	85.309	2,78	8,31	5,5 (199 %)	6,2 (286 %)

1)ATC: Anatomisk terapeutisk kemisk klassifikation

2)DDD: Defineret døgndosis

3)Det meste HPV vaccine sælges til læger til brug i praksis og antallet af personer kan derfor ikke udregnes

## Lægemiddelgrupper med væsentligt fald i omsætningen

**Atorvastatin** tilhører gruppen statiner, der bruges mod forhøjet kolesterol i blodet. Den gennemsnitlige pris på atorvastatinpakningerne er faldet betydeligt efter patentudløb d. 14. maj 2012, fra 5,95 kr. til 0,72 kr. fra 4. kvartal 2011 til 4. kvartal 2012. Og selvom den solgte mængde af dette statin er steget med mere end 50 procent i forhold til samme kvartal året før, bevirker prisfaldet et markant fald i omsætningen i kroner. Overordnet er forbruget af alle statinerne dog kun steget med 6 procent i samme periode. Det skyldes blandt andet, at stigningen i forbruget af atorvastatin procentvis ikke udgør så stor en del af det samlede forbrug af statiner. Simvastatin er stadig det mest brugte statin.

Selektive serotonin genoptagelseshæmmere (**SSRI**) er den mest anvendte gruppe af antidepressiv medicin. Forbruget har været stigende i mange år. Men i 2011 og 2012 er forbruget bremset op, og i 4. kvartal 2012 blev der solgt 6 procent færre døgndoser (DDD) end i samme kvartal 2011. Omsætningen i kroner er dog faldet væsentligt mere end forbruget. Faldet i omsætningen skyldes et fald for både escitalopram, sertralin og citalopram på hhv. 14, 12 og 8 mio. kroner. Der er dog forskellige årsager til disse omsætningsfald. For escitalopram skyldes det et tilsvarende fald i mængdeforbruget på 37 procent (Læs mere om escitalopram i [Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin 3. kvartal 2012](#)). Omsætningsfaldet for sertralin og citalopram skyldes derimod, at den gennemsnitlige pris pr. DDD for de solgte pakninger er noget lavere i 4. kvartal 2012 end i 4. kvartal 2011, mens mængdeforbruget for disse er på nogenlunde samme niveau som samme kvartal

året før. For sertralin skyldes den store forskel en voldsom prisstigning i 4. kvartal 2011, og at prisen nu igen er faldet til samme niveau lige før dette hop. Læs mere om prisstigningerne for sertralin i [Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin i 4. kvartal 2011](#). Citalopram havde voldsomme prisstigninger i 2010, de faldt i 2011 og i 2012 er den gennemsnitlige pris faldet yderligere.

Omsætningen af **naturlige opiumalkaloider** er faldet med 20 mio.kr. fra 3. kvartal 2011 til 3. kvartal 2012. Omsætningsfaldet skyldes dels, at der har været gjort en stor indsats for at ændre forbruget fra de meget dyre stærke smertestillende midler til det billigere morfin og dels et generelt prisfald i april 2012 på det tidligere meget dyre oxycon. Læs mere i [Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin 1. kvartal 2011](#) og Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin 2. kvartal 2012,. Du kan også se mere om forbrugsudviklingen af oxycodon på [Statens Serum Instituts oxycodon barometer](#).

Omsætningen af demensmidlet **donepezil** (N06DA02) er faldet drastisk fra 18 mio. kroner i 4. kvartal 2011 til 0,7 mio. kroner i 4. kvartal 2012. Det skyldes et stort fald i den gennemsnitlige pris pr. DDD fra 25,19 kroner i 3. kvartal 2011 til 0,91 kroner i 3. kvartal 2012 grundet patentudløb og introduktion af væsentligt billigere generika i 1. kvartal 2012.

Tabel 2 viser, hvordan omsætningen og mængdeforbruget har udviklet sig for de lægemiddelgrupper, der har haft det største fald i omsætningen fra 4. kvartal 2011 til 4. kvartal 2012. Når der står "NY" efter lægemiddelstoffet eller lægemiddelgruppen, betyder det, at lægemidlet ikke har været med i forrige kvartalsrapport.

**Tabel 2. Lægemiddelstoffer eller lægemiddelgrupper med væsentlig fald i omsætning eller mærkbare ændringer i mængdeforbruget fra 4. kvartal 2011 til 4. kvartal 2012**

Lægemiddelstof eller lægemiddelgruppe	ATC-gruppe <sup>1)</sup>	Kommentar og vigtigste undergrupper i forhold til omsætningsstigningen.	Antal personer der indløste recept i 3. kvartal 2012	Omsætning i 4. kvartal 2011 i mio. kr.	Omsætning i 4. kvartal 2012 i mio. kr.	Forskel i omsætning i mio. kr. (pct.)	Forskel i mængdeforbrug i mio. DDD <sup>2)</sup> (pct.)
Atorvastatin	C10AA05		59.999	48,2	9,1	-39 (-81 %)	4,7 (57.0 %)
<a href="#">Quetiapin</a>	N05AH04		26.977	76,3	37,4	-39 (-51 %)	0,1 (6.0 %)
Selektive serotonin gen-optagelses hæmmere (SSRI)	N06AB		194.024	76,3	43,1	-33 (-44 %)	-1,6 (-6.0 %)
Oxycodon	N02AA05		21.567	37,9	19,5	-19 (-49 %)	-0,1 (-6.0 %)
Donepezil	N06DA02		6.447	18,1	0,7	-17 (-96 %)	0,1 (13.0 %)

1)ATC: Anatomisk terapeutisk kemisk klassifikation

2)DDD: Defineret døgndosis

**Yderligere oplysninger** kan fås ved henvendelse til Dataleverancer og Lægemiddelstatistik på mail [stapost@dkma.dk](mailto:stapost@dkma.dk) eller telefon 3268 5125.

Statens Serum Institut, Dataleverancer og Lægemiddelstatistik, februar 2012